

Çok Kültürlü Sınıf Ortamında Türk Ve Suriyeli Öğrencilerin Davranışlarının İncelenmesi

Bülent DÖŞ
1

Gaziantep
University
Turkey

Mesut
TERES

Gaziantep
University
Turkey

Çağatay
GÜRBÜZ

Gaziantep
University
Turkey

Makale geliş tarihi: 15.11.2019

Makale kabul tarihi: 15.11.2019

Özet: Bu araştırmada; Çok kültürlü sınıf ortamında bir arada eğitim gören Türk ve Suriyeli öğrencilerin davranışlarını incelemek ve davranışları arasındaki farkı ortaya koymak amaçlanmıştır. İç savaş nedeniyle Suriye’ den kaçmak zorunda kalan insanlara Türkiye kucak açmıştır. Misafir olarak geldikleri ülkemizde 7 yıldır bulunmaktadır ve henüz huzur ortamı oluşmadığı için geri dönmemektedirler. Bu durum eğitim göremeyen çocukların mağdur olmalarına neden olmuştur. Türkiye ve Avrupa Birliği’nin işbirliği ile oluşturulan “Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı” anlaşması (FRIT) çerçevesinde imzalanan sözleşme ile Suriyeli öğrencilerin eğitim görmeleri için projeler ortaya koyulmuştur. Aralık 2016’da başlayan İngilizce ismi PICTES Projesi yani “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi” ile Suriyeli çocukların Türkçe öğrenmelerine ve Türk Eğitim Sistemi’ne katılmaları sağlanmıştır. Bu araştırmada Türk ve Suriyeli öğrencilerin davranışlarını tespit etmek için gözlem yapılmıştır. Araştırma modeli olarak Nitel araştırma yöntemlerinden Etnografik araştırma modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Okul Sosyal Davranış Gözlem Formu” kullanılmıştır. Ayrıca okul rehber öğretmeniyle birlikte öğrencilerin sosyal davranışlarını gözlemek için kullanılan gözlem formu da bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Gözlem süreci 4 hafta sürmüş olup, araştırmacı katılımcı gözlemci olarak katılmıştır. Evren ve örneklem Gaziantep ili Şehitkamil ilçesinde bulunan bir ilkokulda eğitim gören 1. Sınıflardan basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilmiştir. Gözlem sonuçlarına bakıldığında davranışsal farklılıkların oldukça yoğun olarak gözlemlendiği ve bu farklılıkların öğrencilerin geldikleri kültür ve yaşadıkları çevreden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Anahtar Kelime, Anahtar kelime, Anahtar Kelime

Bu makaleye atıf yapmak için: Döş, B., Teres, M. ve Gürbüz, Ç. (2019). Çok Kültürlü Sınıf Ortamında Türk Ve Suriyeli Öğrencilerin Davranışlarının İncelenmesi, *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 1(1)

Analysis Of Behavior Of Turkish And Syrian Students In Multicultural Classroom Environment

Bülent DÖŞ
1

Gaziantep
University
Turkey

**Mesut
TERES**

Gaziantep
University
Turkey

**Çağatay
GÜRBÜZ**

Gaziantep
University
Turkey

Received Date: 15.11.2019

Accepted Date: 15.11.2019

Abstract: In this study, it is aimed to examine the behaviors of Turkish and Syrian students studying together in a multicultural classroom environment and to reveal the differences between their behaviors. Turkey has welcomed people who had to flee Syria because of the civil war. They have been in our country where they come as guest for 7 years and they can not return their home because of the ongoing unrest in their country. This has led to the sufferer of uneducated children. The contract signed within the framework of the “Financial Assistance Programme for Refugees in Turkey” agreement (FRIT) has been established in cooperation with Turkey and the European Union and introduced projects for Syrian students to be educated. The English name PICTES project, which began in December 2016, has enabled Syrian children to learn Turkish and join the Turkish Education System through the “Project to Support the Integration of Syrian Children into the Turkish Education System”. In this study, observation was made to determine the behaviors of Turkish and Syrian students. Ethnographic research model was used from qualitative research methods. “School Social Behaviour Observation Form” was used as a data collection tool. In addition, the observation form used to observe the social behaviors of the students together with the school guidance counselor was used as a data collection tool in this study. The observation process lasted 4 weeks and the researcher participated as a participating observer. The working group group was selected from students who were educated in a elementary school in Şehitkamil district of Gaziantep province by simple selection of sampling. When the results of the observation were observed, behavioral differences were observed very intensely and these differences were caused by the culture and environment in which the students came from.

Keywords: Anahtar Kelime, Anahtar kelime, Anahtar Kelime

To cite this article: Döş, B., Teres, M. ve Gürbüz, Ç. (2019). Analysis Of Behavior Of Turkish And Syrian Students In Multicultural Classroom Environment, *Anatolian Turk Education Journal*, 1(1)

¹ Corresponding Author: Assoc.Prof.Dr. Bülent DÖŞ,, Gaziantep University, Nizip Faculty of Education, Department of Educational Sciences,bulentdos@yahoo.com

Giriş

Cırık (2018); Çok kültürlülüğü, bireylerin sosyal sınıf, yaş, engelli olma, dil, etnik köken, din ve kültürel farklılıklarının bir arada yaşanması olarak tanımlanırken, Banks(2013), çok kültürlülük kavramını; ırk, etnik kimlik, sosyal statü, cinsiyet, yaş, din tercihi ve cinsel yönelim vb. öğelerin oluşturduğu kültürel farkındalık olarak tanımlamıştır. Çok kültürlü eğitim ise eğitim kurumlarının ırk, din tercihi, etnik kimlik ve cinsel yönelim gibi öğelerle birlikte şekillenmesi olarak tanımlanmıştır. (Banks & Banks, 2009). Farklı kültürlerden gelen öğrencilerin, imkandan eşit şekilde yararlanabilmesi ve kültürel farklılıklara saygı çerçevesinde demokratik eğitim ortamlarının oluşturulması ve öğretmenler tarafından öğrencilere akademik ve sosyal davranışlar kazandırılması (Ünlü ve Örtten, 2013, s. 289) sağlıklı bir toplum yapısı oluşturmak için gerekli görülmektedir. Okullar, farklı kültürlerin görüldüğü sosyal yerler başında gelmektedir (Dilmen ve Öğüt, 2010, s. 237). Ülkemizde Çok kültürlü sınıf ortamına sadece üniversitelerde rastlanırken, son 7 yıldaki göçlerle birlikte ülkemizin demografik yapısında önemli değişiklik meydana gelmiştir. Türkiye'nin komşusu olan Suriye' de meydana gelen iç savaştan dolayı ülkede bulunan Suriye halkı iç savaştan olumsuz etkilenmiştir. Ülkedeki iç savaştan kaçan yaklaşık 3,6 milyon Suriyeli, mülteci olarak Türkiye' ye sığınarak korunma talebinde bulunmuştur. Türkiye'de geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin sayısı Kasım 2018 tarihi ile 3.594.232'dir (İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018). Bu sayının %47,39'u 0-18 yaş aralığındaki çocuklardan oluşmaktadır. Mülteciler Derneği verilerine göre, Türkiye'deki 0-18 yaş arası geçici koruma altındaki çocuk sayısı 1.703.665'dir. Türkiye, çoğu kadın ve çocuklardan oluşan bu mültecilere kapılarını açmış ve sığınma taleplerini geri çevirmemiştir. Çok kültürlü eğitim ortamında, uygulanan öğretim uygulamaları, rehberlik, program geliştirmeye dair çalışmalar, performans değerlendirmeler ve okulun eğitim-öğretim iklimini derinden etkiler (Gay, 1994; Banks, 2009). Türk öğrenciler ve Suriyeli öğrencilerin bir arada eğitim almaya başlaması ile okullarda çok kültürlü eğitim ortamı oluşmuş ve Türk Eğitim Sistemi, eğitim hakkında farklı projelerin geliştirilmesi sağlanmıştır. Okul iklimlerinde meydana gelen değişimler hem Türk öğrencileri hem de Suriyeli öğrencilerde uyum sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Mülteci gruplar içinde en hassas olan ve risk altında olan grup çocuklardır. (Özer, Komsuoğlu ve Ateşok, 2016; Yavuz ve Mızrak, 2016). İç savaş zamanında anne-babasını ve

kardeşlerini kaybeden çocuklarda psikolojik uyum sorunları oluşmaktadır. Bu nedenle Suriyeli mülteci çocukların “kayıp nesil” olmalarını engellemek Türk kültürüne ve Türk Eğitim Sistemine uyumlarıyla mümkün olacaktır. Özdemir’e göre, çocukların maruz kaldıkları zor koşulların oluşturduğu travmalara karşı kendilerini güvende hissedebilecekleri bir ortam oluşturabilecekleri, yeni sosyal ilişkiler içine girebilecekleri, bununla birlikte psikososyal destek alabilecekleri eğitim ortamlarının oluşturulması bu çocuklar için oldukça önem teşkil etmektedir. (Özdemir, 2017, s. 289). Bu sayede eğitimin içinde yer alan Suriyeli çocuklar, Türk çocuklarla birlikte geride kalan günleri unutarak farklı bir hayata adım atabilmişlerdir. Uyum süreçleri olumlu yönde devam ederken, Türk öğrencilerin davranışlarından da etkilenmektedir. Onlarla birlikte Türkçe öğrenmekte ve Türk kültürünü tanımaktadırlar. Türkiye, Suriyeli çocukların eğitimi için birtakım projeler geliştirmiştir. Bu projelerden ilki, kamplarda gerçekleştirilen “Suriyeli Misafir Öğrencilere Türkçe Öğretimi Projesi”dir (Büyükkız ve Çangal, 2016). Diğer bir proje ise İngilizce adı “PİCTES” olan “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesidir. PİCTES Projesi diğer adıyla “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi” , “Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile AB Türkiye Delegasyonu arasında “Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı” anlaşması (FRIT) çerçevesinde imzalanan sözleşme ile Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine entegrasyonunda MEB’in faaliyetlerini desteklemeyi amaçlayan bir projedir” (<https://pictes.meb.gov.tr/izleme>). Bu proje ile Suriyeli çocuklara Türkçe öğretimi hedeflenmiştir. Bu hedefler doğrultusunda Milli Eğitim tarafından geçici süreli öğretmen (sözleşmeli öğretmen) görevlendirmesi yapılmıştır. Bu öğretmenlerin seçiminde Milli Eğitim Atama Yönetmeliği dikkate alınmıştır. Önce Geçici Eğitim Merkezleri bünyesinde Türkçe öğretimi yapılırken daha sonraki yıllarda, bu proje sayesinde öğrenciler kademeli olarak MEB bünyesindeki Türk okullarına kaydırılmış ve Türk öğrencilerle birlikte eğitim almaya başlamıştır. Bu durum ilk yıllarda oldukça fazla sorunları ortaya çıkarmıştır. Birbirlerinin dillerini anlamayan öğrenciler arasındaki davranış farkları olmasından dolayı tartışmalar ve şiddet olayları görülmüştür. Suriyeli öğrencilerde Türk okullarına başladıklarında dışlanma korkusu, bununla birlikte eğitim ve öğretime adapte olamama ve öğretmenlerin bu çocuklara karşı tutumlarındaki farklılıklar entegre olmalarını zorlaştırmıştır. Kalıcı olma düşünceleri zamanla değiştiği için Türk, kültür ve eğitim hayatını benimsemeleri ile sonraki yıllarda uyum sorunları çözülmeye başlanmıştır.

Bu araştırmada Çok kültürlü Sınıf Ortamında Türk ve Suriyeli öğrencilerin birlikte eğitim-öğretim alırken hangi tür davranışlarda buldukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrenciler bir aylık (4 Hafta) sürede hem ders saatleri hem de tenefüs

saatleri içinde gözlemlenmiş, veriler anında kayıt altına alınarak veri kaybı minimuma indirgenmiştir. Gözlemi yapan araştırmacının PİCTES Projesinde çalışıyor olması ona büyük bir avantaj sağlamış ve öğrenciler fark etmeden gözlem süreci tamamlanmıştır. Sonuç olarak eğitim-öğretim sisteminin temelini oluşturan sınıflarda tüm öğrencilerden beklenen birtakım davranışlar mevcuttur. Bu davranışları öğrenciler istenildiği gibi yaptıkları takdirde sınıf düzeni ve ders işleniş konusunda hızlı bir ilerleme kaydedilebilir (Erden,2005:132). Bununla birlikte öğrencilerin kendilerini güvende hissetmeleri ve başarılarını artırmaları için sınıf yönetiminin ve oturma düzeninin daha önceden planlanmış olması önemli etkinlerden biridir. Entegre sisteminin başarılı bir şekilde ilerleyebilmesi için öğrencileri kaynaştırıcı bir oturma planı ve Türk-Suriyeli karışık olacak biçimde etkinliklerin planlanması uygun olacaktır. Öğrencilerden beklenen bazı davranışlar genel ve tüm eğitim kurumları için ortak olmakla birlikte (Erden,2005:132), birtakım davranışlarda farklılık görülmesi beklenen bir sonuçtur. Çünkü okullar farklı kültür çevrelerinde bulunmakta ve öğrenciler de farklı kültür çevrelerinden geldiklerinden dolayı davranış farklılığı vardır. Davranışların çeşitlilik gösterdiği bu araştırmada, Türk ve Suriyeli öğrencilerin arasındaki uyum sorunları da ele alınmıştır. Öğrenciler ilköğretim birinci kademedeki seçilmiştir. Bunun nedeni henüz okul ve sınıf kültürüne yeni girmiş olmaları dolayısıyla davranışlarındaki doğallık belirgin biçimde görülmektedir.

Araştırmanın amacı

Çok kültürlü sınıf ortamında Türk ve Suriyeli öğrencilerin davranışlarının incelenmesi ve davranışları arasında farkları ortaya koymaktır. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Türk öğrenciler sınıf ortamında hangi davranışlarda bulunmaktadır?
2. Suriyeli öğrenciler sınıf ortamında hangi davranışlarda bulunmaktadır?
3. Türk ve Suriyeli öğrencilerin sınıf ortamında hangi farklı davranışları bulunmaktadır?
4. Türk ve Suriyeli öğrenciler sınıf içi ve sınıf dışı hangi tür etkinliklerde bulunmaktadır?

Yöntem

Araştırma modeli

Bu araştırmada; Çok kültürlü sınıf ortamında bir arada eğitim gören Türk ve Suriyeli öğrencilerin davranışlarını incelemek ve davranışları arasındaki farkı ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda sınıf ortamında Türk ve Suriyeli öğrencilerin

davranışları gözlemlenmiştir. Nitel araştırma tekniklerinden Etnografik araştırma modeli kullanılmıştır. Etnografik araştırmalarda esas olan bir grubun kültürel özelliklerinin ortaya koyulmasıdır. Etnografik araştırmalarla sınıf içinde doğrudan görülen özelliklerin derinlemesine bir şekilde gözlenmesi ve kültürel özelliklerin kökeninin bulunması amaçlanmaktadır. Etnografik araştırmalarda araştırmacı ortamda büyük bir zaman harcayarak değişik kaynaklardan veri toplar. Böylece olaylara ve durumlara bütüncül bir bakış açısıyla bakabilir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012: 509). Etnografik araştırmada, araştırmacı içinde bulunduğu ortamı tüm yönleriyle ele alarak gözlemler. Katılımcı gözlem yaparak, derinlemesine mülakatlarda bulunur ve o ortam ve kişiler hakkında gerçek bilgiler toplar. (Yücesan-Özdemir, 2004, s.95-96) Etnografik araştırmalarda esas olan gözlenen kişilerle doğrudan iletişimde olmaktır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu Gaziantep ili, Şehitkamil ilçesinden seçilmiştir. Evrenini Şehitkamil ilçesinde bulunan Bülbülzade Abdullah Edip İlkokulu'nda 2018-2019 eğitim-öğretim yılında eğitim gören Türk ve Suriyeli 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunun ilköğretim birinci kademe 1. Sınıf öğrencileri olarak seçilmesinin nedeni; okul ve sınıf kültürüne daha yeni girmiş olan bu öğrencilerin, davranışlarının diğer öğrencilere göre daha doğal olması ve henüz birbirleriyle kaynaşmamış olmalarıdır. Araştırmanın örnekleme ise 1/B sınıfından 3 Türk, 3 Suriyeli öğrenci olarak belirlenmiştir. Öğrenci seçimi basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Araştırma süreci ve veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak "Okul Sosyal Davranış Gözlem Formu" kullanılmıştır. Bu form, ülkemizde sosyal beceri eğitimlerine yönelik çalışmaları desteklemesi amacıyla 1993 yılında Kenneth W. Merrell tarafından geliştirilmiş olan "Okul Sosyal Davranış Gözlem Formu"nden alınmıştır (Yukay-Yüksel,2009). Bu form ülkemizde Müge Yukay-Yüksel tarafından Türkçeye uyarlanmış ve geliştirilmiştir. Form; Kişiler arası ilişkiler, Öz denetim becerisi, Akademik becerilerden oluşmaktadır. Araştırma gereği öğrenciler kodlanarak verilmiştir. Türk öğrenciler Tx, Ty, Tz ve Suriyeli öğrenciler Sx, Sy, Sz şeklinde verilmiştir. Araştırma süreci olarak 4 hafta sürmüştür. Bu ölçeğin yanı sıra yapılandırılmamış gözlem formu, okul rehber öğretmenin yardımıyla uygulanmıştır. Bu formun kullanım amacı; öğrencinin okul ve sınıf ortamında ilgi, yetenek, kişilik özellikleri, gelişimi, tutumları, davranış problemleri vb. özelliklerini daha yakından takip edebilmek ve tanımak amacıyla kullanılır. Formlar bir aylık bir sürede ders saatleri içinde

uygulanmıştır. Hangi davranışın gözlemleneceği rehberlik öğretmeni yardımıyla açık olarak belirlenmiştir. Doğrudan gözlem yapma olanağı sağlanan bu form sayesinde öğrenciler arasında fark edilmeden katılımcı gözlem yapma fırsatı bulan araştırmacı gözlemlediği davranışları olduğu gibi geçirmiştir. Uygulanan bu form 10 alt boyuttan oluşmaktadır. Beslenme alışkanlığı, sınıf ve okul içindeki davranışlar, teneffüs sırasındaki davranışlar vb. davranışlar olduğu gibi kaydedilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmada ele alınan Çok Kültürlü Sınıf Ortamında Türk ve Suriyeli öğrencilerin davranışlarını incelemek için yapılan gözlem sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Türk ve Suriyeli öğrenciler 4 haftalık bir süre zarfında aynı sınıf ortamında gözlenmiş ve elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1.

“Geldikleri Kültür Çevresine Göre” Öğrenci Dağılımı

GRUP	FREKANS (N)	YÜZDE(%)
TÜRK	34	68
SURİYELİ	16	32
TOPLAM	50	100

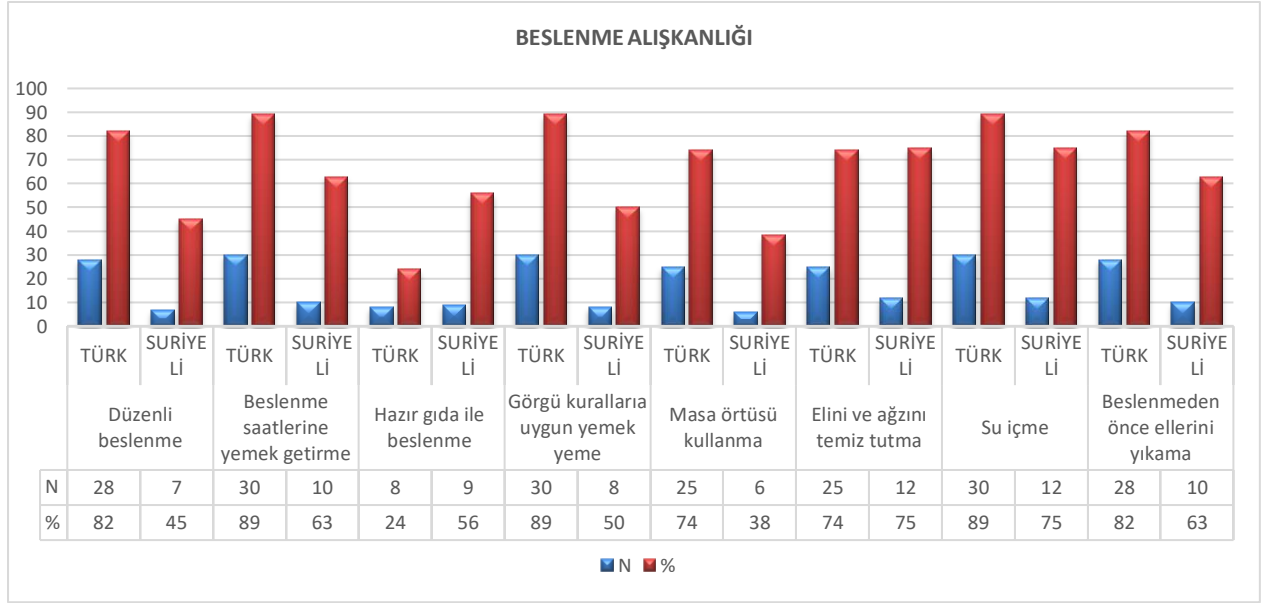
Tablo 1 incelendiğinde araştırmada gözlenen öğrencilerin 34’ünü (%68) Türk öğrenciler oluşmakta, 16’sını ise Suriyeli öğrenciler oluşturmaktadır.

Bu araştırmada; Çok Kültürlü Sınıf Ortamında Türk ve Suriyeli öğrencilerin davranışları araştırmacı tarafından doğrudan gözlemlenmiştir. Araştırmacı bir öğretmen olduğu için katılımcı gözlem yaparak öğrencileri 4 haftalık süre zarfında adım adım takip etme olanağı bulmuş olup, öğrencilere gözlemlendiklerini sezdirmemiştir.

Tespit edilen davranışlar iki farklı gözlem ölçeğine gün gün işlenmiş, bunun dışında öğrenci davranışlarıyla ilgili kısa notlar tutarak verilerin korunması sağlanmıştır. Yapılan bu gözlemin yanı sıra daha çok veri girişi yapılabilmesi için araştırmacı tarafından öğrenci davranışlarıyla ilgili öğretmen görüşlerine başvurulmuş ve elde edilen veriler bulgular kısmında yer almıştır.

Tablo 2.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Beslenme Alışkanlıkları İle İlgili Davranışları

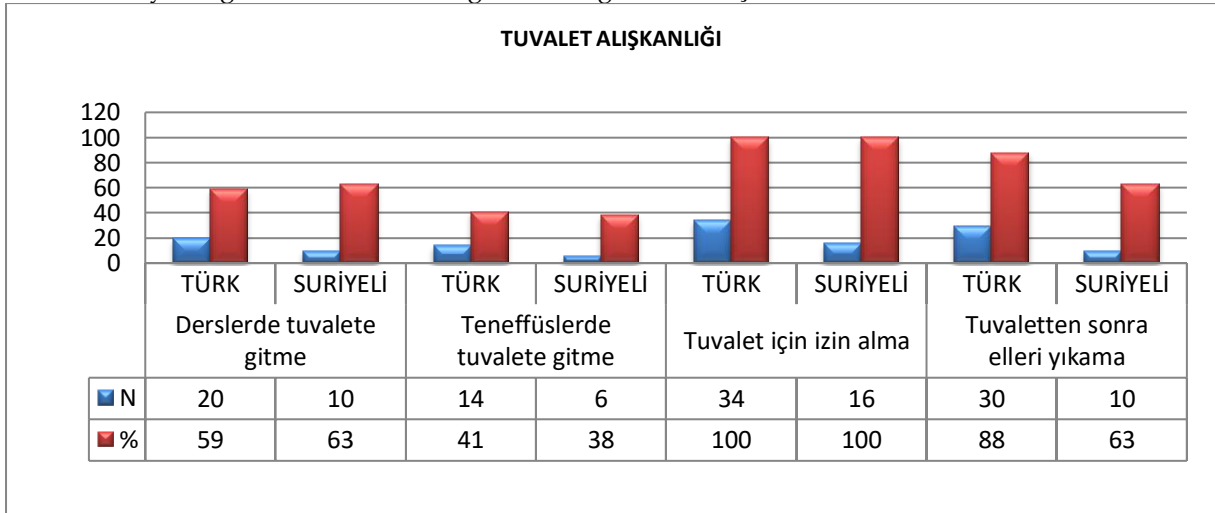

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin beslenme alışkanlığı farklılık göstermektedir. Türk öğrencilerde düzenli beslenme alışkanlığı %82 oranında görünürken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %45'lere kadar inmektedir. Türk öğrenciler, evde annelerinin hazırladıkları; makarna, patates kızartması, köfte, tost, sarma vb. yiyecekler ve meyve suyu, süt vb. içecekler getirmektedir. Suriyeli öğrenciler ise kendi kültürlerine ait yufkadan yapılan ekmek arasına salça ve sarımsaklı mayonez koyarak getirmektedirler. Yanında kola, gazoz vb. gazlı içecekler tercih etmektedirler. Ayrıca öğrencilerin %37'lik kısmı beslenme saatlerinde yemek getirmemektedir. Nedeni sorulduğunda "annesinin yiyecek bir şey koymadığını" söylemektedirler. Hazır gıda ile beslenme oranlarına bakıldığında çikolata, bisküvi, şeker, sakız, çips vb. yiyecekleri getirme oranı Türk öğrencilerde %24 iken Suriyeli öğrencilerde bu oran %56'ya çıktığı görülmektedir. Suriyeli öğrencilerin hazır gıdaları daha çok sevdiği gözlemlenmiştir. Doyurucu bir yiyecek getirselere dahi yanında mutlaka bir veya iki adet hazır yiyecek bulundurmaktadırlar. Görgü kurallarına uygun olarak yemek alışkanlığı Türk öğrencilerde daha baskındır. Yemek öncesinde masa örtülü serilerek yemekler güzel bir şekilde sıralanarak çatal ve kaşık yardımıyla yemek yenmektedir. Bu durum Suriyeli öğrencilerde nadiren rastlanmaktadır. Plastik poşet ile birlikte getirilen yemekler veya hazır yiyecekler, tüm gün kullanılan masaların üstüne doğrudan koyularak yenmektedir. Beslenme saatlerinde masa örtüsü kullanma oranı

Türk öğrencilerde %74 iken Suriyeli öğrencilerde %38 olarak görülmektedir. Su içme alışkanlığı incelendiğinde Türk öğrencilerin ders saatleri ve teneffüslerde bol bol su içtikleri (%89) görülürken, Suriyeli öğrencilerin daha az su içtikleri (%74) görülmüştür. Ayrıca Türk öğrenciler sularını yanlarında şişelerle getirirken Suriyeli öğrencilerin musluktan su içtikleri gözlemlenmiştir. Bunun nedeni Suriyeli öğrencilerin tek kullanımlık şişelerde su getirmeleri ve her gün su alamamaları olarak görülmüştür. Beslenme saatleri öncesinde el yıkama ve beslenme saatleri sonrasında el ve ağız yıkama alışkanlığı Türk öğrencilerde sağlıklı olmanın bir gereği olduğu için daha sık (%82) görülürken, Suriyeli öğrencilerde bu sıklık (%63) azalmaktadır. El yıkama alışkanlıkları olmadığı için daha çok öğretmenin uyarıları çerçevesinde zorunlu olarak ellerini yıkamaktadırlar.

Tablo 3.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Tuvalet Eğitimi İle İlgili Davranışları

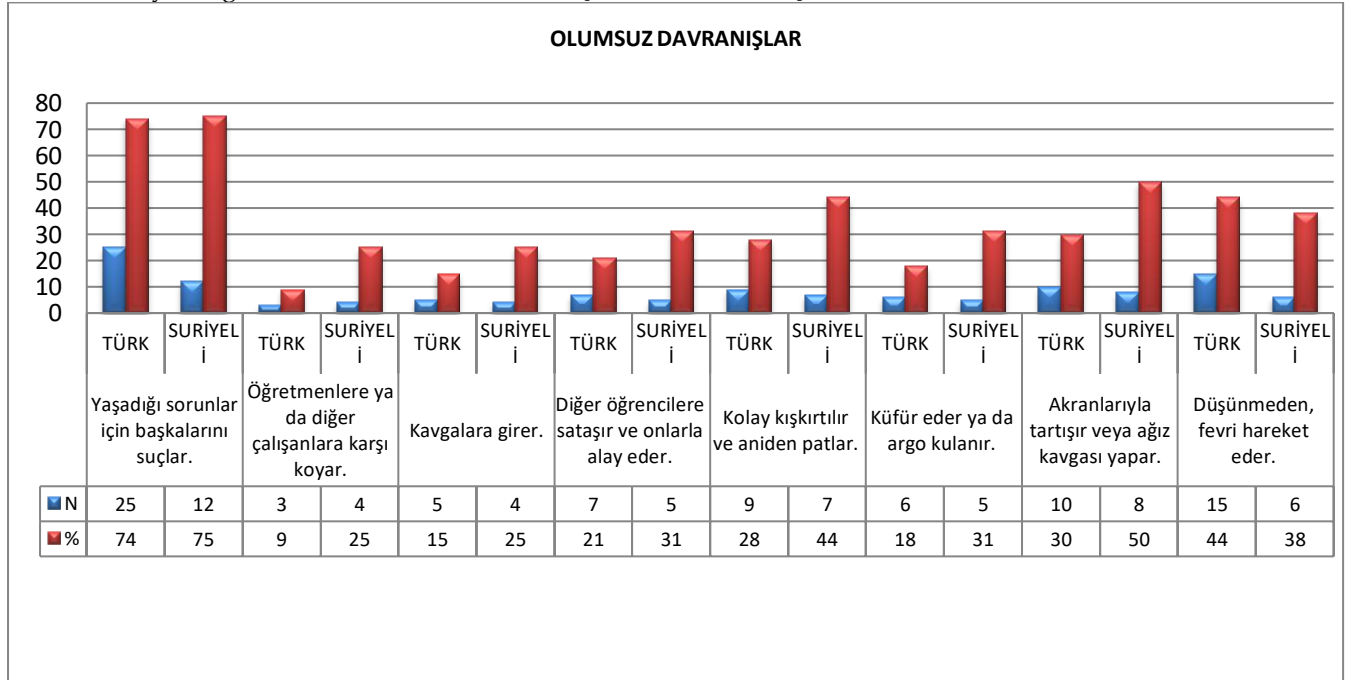

Tablo 3 incelendiğinde Çok Kültürlü sınıf ortamında Türk ve Suriyeli öğrenciler aynı anda eğitim almakta ve bu durum iki farklı kültürün birbiri ile etkileşimine neden olmuştur. Bu iki farklı kültürün etkileşimi tuvalet alışkanlığını da yansıtmıştır. Suriyeli öğrenciler Türk eğitimi ne kültürüne entegre olurken okul ve sınıf kurallarını öğrenmekte ve buna göre hareket etmektedirler. Türk öğrenciler ders saatlerinde tuvalete gidilmemesi gerektiğini hemen öğrenirlerken (Uygulama aşamasında Türk öğrenciler gün içinde daha çok sıvı tükettikleri için daha sık gitmektedirler.) Suriyeli öğrenciler istedikleri zaman tuvalete gidebileceklerini düşünmektedirler. Fakat bu durum sınıf ortamında öğretmenin müdahalesine yol açmaktadır. Bu konuda sürekli uyarılar yapmak mecburiyetinde olan öğretmenler, Suriyeli öğrencilerin kendi söylediklerini anlamadıkları için tercüme yoluyla sık sık uyarılarda bulunarak bu duruma çözüm getirmeye çalışmaktadırlar. Buna rağmen yaş aralığı küçük olduğu için mecburi durumlar sebebiyle tuvalete ders saatlerinde de gönderilmektedirler. Türk öğrencilerin tuvalete ders saatleri içinde gitme oranı

daha çabuk olgunlaşmış olan Suriyeli öğrencilere göre daha çok olduğu görülmüştür. Ders saatleri içinde tuvalete gitme alışkanlığı Türk öğrencilerde %59 oranında gözlemlenirken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %63 olarak gözlemlenmiştir. Teneffüs saatlerinde tuvalete gitme alışkanlığı Türk öğrencilerde % 41 oranında gözlemlenirken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %38'dir. "Okul ve sınıf kuralları gereği ders saatleri sırasında tuvalete gitmek için öğretmenden izin almak gereklidir. Bu nedenle tuvalete gitmesi gereken her öğrenci önce öğretmenden izin alır ve öyle tuvalete gidebilir. İzin almadığı takdirde öğretmenden uyarı veya ceza alır." Türk ve Suriyeli öğrenciler bunu idrak ettikleri için izin alma oranı hem Türk öğrencilerde hem de Suriyeli öğrencilerde % 100 oranındadır. Tuvalet ihtiyacının ardından elleri sabun ile yıkamak temiz olmak açısından önemlidir. Ayrıca mikropların yayılmasını engellemesi ve sağlığımızı korumamız için de gereklidir. Tuvalet ihtiyacından sonra elleri sabun ile yıkama alışkanlığı Türk öğrencilerde %88 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran % 63'lerde kalmaktadır.

Tablo 4.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Olumsuz Örnek Teşkil Eden Davranışları

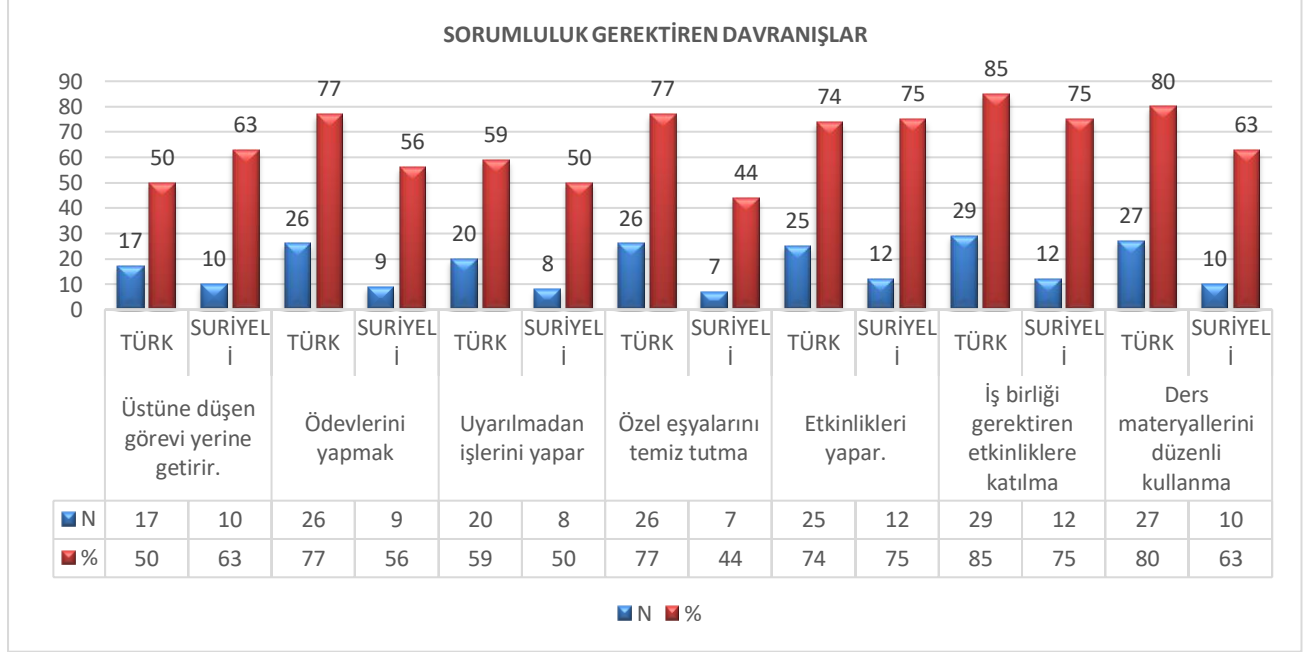
Tablo 4 incelendiğinde; eğitim sistemi içinde bulunan okullarda ve sınıf ortamlarında olduğu gibi çok kültürlü sınıf ortamlarında da olumsuz davranışlara rastlanmaktadır. İki farklı kültür, iki farklı dil mevcut olduğu için Türk ve Suriyeli öğrenciler arasında anlaşılammaktan karşılıklı iletişim kopukluğu mevcuttur. Araştırmanın yapıldığı okul konum olarak Gaziantep ilinin Şehitkamil ilçesine bağlı kenarda kalmış mahallerinden birinde bulunmaktadır. Sosyo-ekonomik çevresi oldukça kötü durumda olan bu mahalle yoğun bir göç (Şanlıurfa ve ilçelerinden gelenler) nedeniyle son yıllarda oldukça kalabalık bir nüfusa sahip olmuştur. Ayrıca

Suriye’de bulunan iç savaş nedeniyle ülkelerini terk eden Suriyeli göçmenler yoğun şekilde bu bölgeye yerleştirilmiştir. Bu nedenle araştırmanın yapıldığı okul; 561 Suriyeli öğrenciye 1.111 Türk öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır. Kalabalık sınıf mevcutlarına sahip bu okulda ister istemez olumsuz birtakım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu olumsuzluklar araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Yaşadığı sorunlar için başkalarını suçlama Türk öğrencilerde %74 oranında gözlemlenmiş, Suriyeli öğrencilerde ise %75 oranında gözlemlenmiştir. “Öğrencilerin yaşları küçük olduğu için herhangi bir olumsuz durumla karşılaştıklarında öğretmenlerinden korktukları için arkadaşlarına suç atmaktadırlar.”

Öğretmenlere ya da diğer okul çalışanlarına karşı koyma davranışı çok sık rastlanan bir davranış değildir. Türk öğrencilerde karşı koyma davranışı %9 gibi küçük bir oran iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %25’e çıkmaktadır. “Bunun nedeni olarak araştırmacı tarafından iletişim bozukluğu olarak gözlemlenmiştir. Suriyeli öğrenciler Türkçeyi tam anlamıyla anlamamaktadır. Kendilerine bir şey yavaş yavaş tekrar edildiği için bu durum onları sıkırmakta ve karşı bir davranışta bulunmaktadır.” Öğrenciler arasında kavga olayları çok sık rastlanmaktadır. Kavgalara girme Türk öğrencilerde % 15 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %25 oranında gözlemlenmiştir. “Özellikle Suriyeli öğrencilerin şiddete olan meyilleri fark edilmiştir. Karşısında kız veya erkek olmasına bakmaksızın tekme atma, vurma vb. şiddet içeren davranışlarda bulunmaktadır. Bu durum Türk öğrencilerde daha az sıklıkla rastlanmaktadır. Türk öğrencilerde, alay etme ve diğer öğrencilere sataşma vb. davranışlar % 21 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %31’dir. “Suriyeli öğrencilerde, özellikle anne ve babası problemlili olan çocuklarda, diğer çocuklara karşı sataşma, onlarla alay etme, yalan söyleme vb. olumsuz davranışların yanı sıra küfür, argo kullanma ve öfke patlamaları gözlemlenmiştir.” Türk öğrencilerde küfür ve argo kullanımı %18 olarak gözlemlenmiş, Suriyeli öğrencilerde bu durum % 31’e çıkmıştır. “Özellikle Suriyeli erkek öğrencilerde kendi dillerinde küfür etme alışkanlığına çok sık rastlanmaktadır.” Öğrenciler arasında sözlü olarak ağız dalaşına girilme davranışı incelendiğinde Türk öğrencilerde %30 oranı göze çarpmakta iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %50’yi bulmaktadır. “Özellikle Suriyeli kız ve erkek öğrenciler birbirlerine karşı sözlü sataşmada bulunmaktadır.” Düşünmeden fevri hareket etme davranışına bakılacak olursa Türk öğrencilerin yaşlarının Suriyeli öğrencilere göre daha küçük olması nedeniyle düşünmeden hareket etme oranının Türk öğrencilerde fazla olduğu görülmüştür. Türk öğrencilerde %44 oranında bu davranış gözlemlenirken, Suriyeli öğrencilerde %38 oranında gözlemlenmiştir.

Tablo 5.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Sorumluluk Gerektiren Davranışları

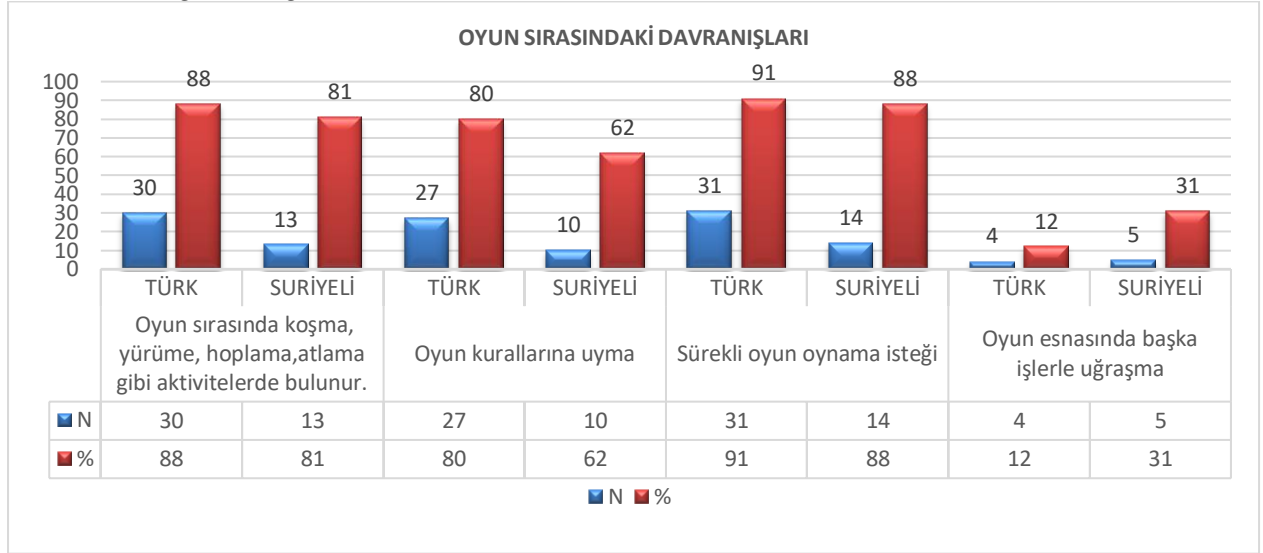
İlköğretim birinci kademe sınıflarında öğrencilerinin okul ve sınıf ortamında sorumluluk gerektiren davranışları oldukça sınırlıdır. Ev ödevlerini yapmak, etkinliklere katılmak, okul ve sınıf kurallarına uymak, kendilerine ait malzemelere sahip çıkmak ve temiz kullanmak vb. sorumluluk gerektiren davranışlar beklenmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; üstüne düşen görevi yerine getirme davranışı incelendiğinde Türk öğrencilerin % 50'sinin sorumluluklarını yerine getirdiği görülürken, Suriyeli öğrencilerde sorumluluklarını yerine getirme oranı %63 olarak tespit edilmiştir. "Suriyeli öğrenciler, Türk öğrencilere göre daha olgun davranışlar sergiledikleri için öğretmenler tarafından daha çok görev verilmektedir. Bu durum onlarda görev alma bilincini ön plana çıkarmıştır." Öğretmenler tarafından, derslerde öğrenilen konuları pekiştirmek amacıyla verilen ev ödevlerini yapma davranışı incelendiğinde Türk öğrencilerin %77 oranında ödevlerini yaptıkları, Suriyeli öğrencilerin ise %55 oranında ev ödevlerini yaptıkları gözlemlenmiştir. "Suriyeli öğrencilerin ev ödevlerini yapma oranının düşük olması ödevlerin nasıl yapılacağını tam olarak anlamamasından kaynaklanmaktadır." Öğrencilerin yaşlarının küçük olması nedeniyle verilen görevleri yapma konusunda oldukça sıkıntı yaşanmaktadır. Odaklanma süreleri düşük olduğu için öğretmenin uyarılarıyla etkinliklerini yapmaktadırlar." Uyarılmadan etkinlikleri yapma oranları incelendiğinde Türk

öğrencilerin %59 oranında işlerini yaptıkları ve Suriyeli öğrencilerin %50 oranında uyarılmaksızın işlerini yaptıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin sınıf ortamında kendilerine ait özel eşyalarını (Kalem, kitap, silgi, kalemıraş vb. araç-gereçler) düzgün ve temiz kullanmaları ayrıca kaybetmemeleri öğretilir. Buna rağmen bazı öğrencilerin bu duruma uymadıkları ve özel eşyalarını temiz kullanmadığı gözlemlenmiştir. Türk öğrencilerin kendilerine ait özel eşyaları %77 oranında temiz kullandıkları görülürken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %44'e düşmüştür. Sınıf ortamında sık sık okuma ve yazma etkinlikleri bunun yanı sıra el becerilerini geliştirici etkinlikler yapılmaktadır. Bu etkinlikleri yapma oranları incelendiğinde Türk öğrencilerde %74, Suriyeli öğrencilerde %75 olarak gözlemlenmiştir. "Özellikle yazma etkinliklerinde Suriyeli öğrencilerin el kaslarının daha gelişkin olduğu ve Türk öğrencilere göre daha okunaklı yazı yazdıkları görülmüştür. Fakat okuma etkinliklerinde Türk öğrencilerin harfleri daha çabuk tanıdıkları ve harflerin birleştirmesini daha kolay yaptıkları gözlemlenmiştir." Okul ve sınıf ortamında öğrencilerden işbirliği yaparak etkinlikler yapmaları istenmektedir. Bu etkinliklerin amacı işbirlikli öğrenmeyi ve yardımlaşmayı kavramalarını sağlamaktır. Türk öğrenciler %85 oranında işbirliği yaparak etkinlikleri gerçekleştirirken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %75 olarak görülmüştür. "Türk öğrenciler, etkinlikler sırasında Türk öğrencilerle işbirliği yaparlarken, Suriyeli öğrenciler de Suriyeli öğrencilerle işbirliği yaptıkları gözlemlenmiştir." Ders materyallerini düzenli kullanma davranışı incelendiğinde, Türk öğrencilerde %80 oranında daha temiz ve düzenli kullandıkları görülmüştür, Suriyeli öğrenciler de ise bu oran %63 düşmektedir. "Türk öğrencilerde, ders materyallerine sahip çıkma oranının daha yüksek olması, annesi veya babası tarafından düzgün ve temiz kullanmaları gerektiğinin öğretilmesinden kaynaklanmaktadır. Suriyeli öğrenciler de ise bu durum daha farklıdır. Farklı kuruluşlardan devamlı olarak ders materyali yardımı alan Suriyeli öğrenciler, ücretsiz olduğu için ve yeniden verileceğini bildikleri için materyallere sahip çıkmamaktadır."

Tablo 6.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Oyun Sırasında Gösterdikleri Davranışlar

Oyun davranışları, öğrencilerin davranışlarının en iyi gözlemlenebildiği ortamlardan biridir. Oyun sırasında öğrenciler farklı ruh hallerine büründükleri için farklı davranışlarda bulunabilmektedir. Anlık davranış değişiklikleri meydana gelirken, farklı durumlarda aynı davranışı göstermeyebilirler. Oyunlar çocukların kişisel gelişimine de oldukça etki etmektedir. Günlük hayatta bazı kurallar öğrencilere sıkıcı gelse de oyunlar için bu durum geçerli değildir ve kurallara istekli olarak uyma eğilimindedirler. Oyunlar öğrencilerin öz yeterliliklerini ve öz kontrol özelliklerinin gelişimine yoğun olarak etki eder. Sosyalleşme açısından bakıldığında diğer çocukların saygısını kazanma, ön plana çıkma, liderlik eğilimi gibi özelliklerin oyunlar sırasında daha çok gözlemlenme olanağı bulunmaktadır.

Tablo 6 incelendiğinde, oyun sırasında koşma, yürüme, hoplama, atlama gibi aktivitelerde bulunma alışkanlığına bakılacak olursa; Türk öğrenciler %88 oranında koşma, yürüme, hoplama, atlama aktivitelerini yapmakta iken, Suriyeli öğrenciler de bu oran %81 olarak görülmüştür. Bu aktiviteleri yaparlarken çocukların oldukça istekli olmaları göze çarpmıştır. Normal ders saatleri zamanı kurallara uymakta güçlük çeken bazı öğrencilerin oyun esnasında kurallara uydukları ve bunu isteyerek yaptıkları fark edilmiştir.

Oyun kuralları oyunların işleyişinin düzgün bir şekilde ilerleyebilmesi için gerekli kurallardır. Türk öğrencilerde oyun kurallarına uyma oranı %80 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %62 olarak görülmüştür. Oyun kuralları Suriyeli öğrencilere tercüme yolu ile aktırılmaktadır. Fakat kendi oyunlarını oynamak istemektedirler. Türk öğrencilerle birlikte oynarlarken Türkçe konuşulması ve Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi tam anlamamaları oyun esnasında sıkılmalarına neden olmaktadır.

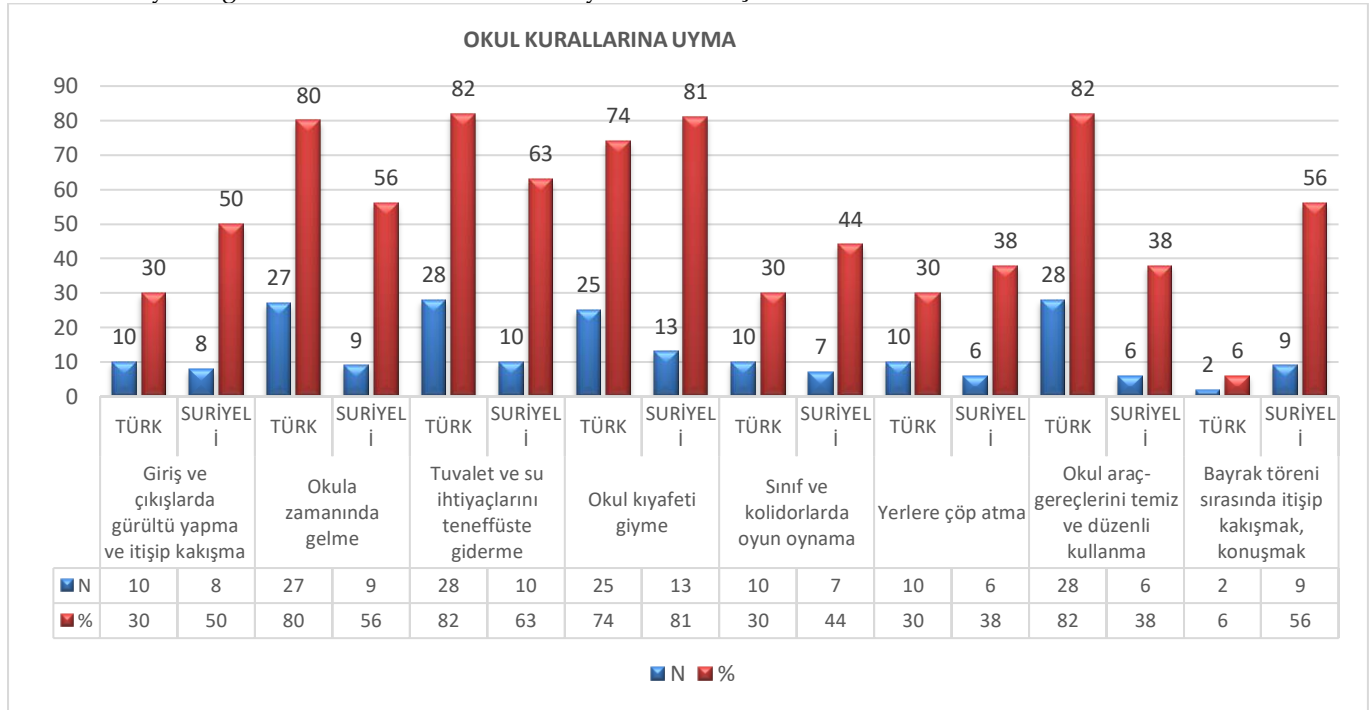
İlköğretim birinci kademedeki öğrenciler henüz çocuk oldukları için oyun oynama istekleri çok fazla olmaktadır. Sınıf içinde yoğun bir ders saati geçirdikleri için,

oyunlar çocukların üzerindeki baskıyı azaltmak için en etkili yöntemlerdendir. Türk öğrencilerde, oyun oynama isteği %91 oranında gözlemlenmiş, Suriyeli öğrencilerde ise %88 oranında gözlemlenmiştir. Her iki gruba bakıldığında sürekli oyun oynama isteğinin çok yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Oyun esnasında tüm öğrencilerin oyuna aktif katılımı beklenir. Oyun kurallarına uymaları ve oyunun işleyişini bozacak aksi bir davranışta bulunmamaları istenir. Fakat bazı öğrenciler, oyunun işleyişini tam olarak kavrayamamaları, oyundan sıkılmaları ve dikkatlerini oynanan oyuna verememeleri gibi sebeplerden dolayı oyun esnasında başka işlerle meşgul olabilmektedir. Türk öğrencilerde, oyun sırasında başka işlerle meşgul olma oranı %12 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %31'e yükselmektedir. Suriyeli öğrenciler de bu oranın, Türk öğrencilere göre daha fazla olmasının belirgin nedeni Suriyeli öğrencilerin oyunlardan çabuk sıkılmaları olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Okul Kurallarına Uyma Davranışları

Okul kurallarına uymak her öğrencinin asli görevidir. Okul kuralları, okulda eğitim ve öğretimin aksamaması, düzenin bozulmasını engellemek için vardır. Bu kurallar olmazsa okullarda eğitimin gerçekleşmesi oldukça güçtür. Günümüzde (birkaç bölgede) okullarda 2011 yılından sonra Suriye'den gelen göçmenler, Türk eğitim sistemine uyumları sağlanmış ve okullarımız değişime uğramıştır. Bu durum okul kurallarının işleyişini aksatsa da aradan geçen yedi yıllık süre içerisinde eğitim sistemine eklenen Suriyeli öğrenciler okul kurallarını öğrenmeye başlamışlardır.

Tablo 7 incelendiğinde, Okullar kalabalık olduğu için giriş ve çıkışlarda öğrenciler dikkatli olmalıdır. Gürültü yapılmadan ve itişmeden girip çıkılmalıdır. Türk öğrencilerde, bu davranış %30 oranında görülürken, Suriyeli öğrencilerde %50 oranında görülmektedir. Suriyeli öğrencilerde giriş ve çıkışlarda itişme oranının yüksek olması onların sabırsız yapılarından kaynaklandığı görülmüştür. Okula zamanında gelme oranına bakıldığında ise Türk öğrencilerin %80 oranında okula zamanında geldikleri gözlemlenirken, Suriyeli öğrencilerin %56 oranında kaldıkları görülmüştür.

Ders saatleri içinde tuvalete gitmek okul kurallarına aykırı bir davranıştır. Gerekli olmadığı sürece öğrenciler tuvalete gönderilmezler. Teneffüs saatleri bunun içindir. Tuvalet ve su ihtiyaçlarını teneffüs saatlerinde giderme alışkanlığı; Türk öğrencilerde %82 oranında gözlemlenirken, Suriyeli öğrencilerde %63 oranında gözlemlenmiştir. Okullarda 2017-2018 eğitim- öğretim yılından itibaren serbest kıyafet uygulaması okulların inisiyatifine geçmiştir. Okullar tek tip kıyafet giyme (okul üniforması) uygulamasını öğrenci velilerine danışarak belirlemektedir. Bu durumdan kaynaklı bazı okullarda serbest kıyafet giyme, bazı okullarda üniforma giyme zorunluluğu vardır. Araştırmanın yapıldığı okulda üniforma giyme zorunluluğu bulunmaktadır. Türk öğrencilerin, %74'sinin bu uygulamaya uyduğu gözlemlenirken, Suriyeli öğrencilerin %81'inin okul üniforması giydiği gözlemlenmiştir. Suriyeli öğrencilerde okul kıyafeti giyme oranının yüksek olmasının nedeni kıyafetlerin yardım olarak dağıtılmasıdır.

Teneffüs saatlerinde ve ders saatlerinde öğrencilerin sınıf içinde ve okul koridorlarında olumsuz davranışlar sergilememeleri beklenir. Sınıfta ve koridorlarda oyun oynamak okul kurallarına aykırıdır. Türk öğrencilerde %30 oranında sınıf içinde ve okul koridorlarında oyun oynama, koşturma, gürültü yapma davranışı görülürken, Suriyeli öğrencilerde %44 oranında görülür.

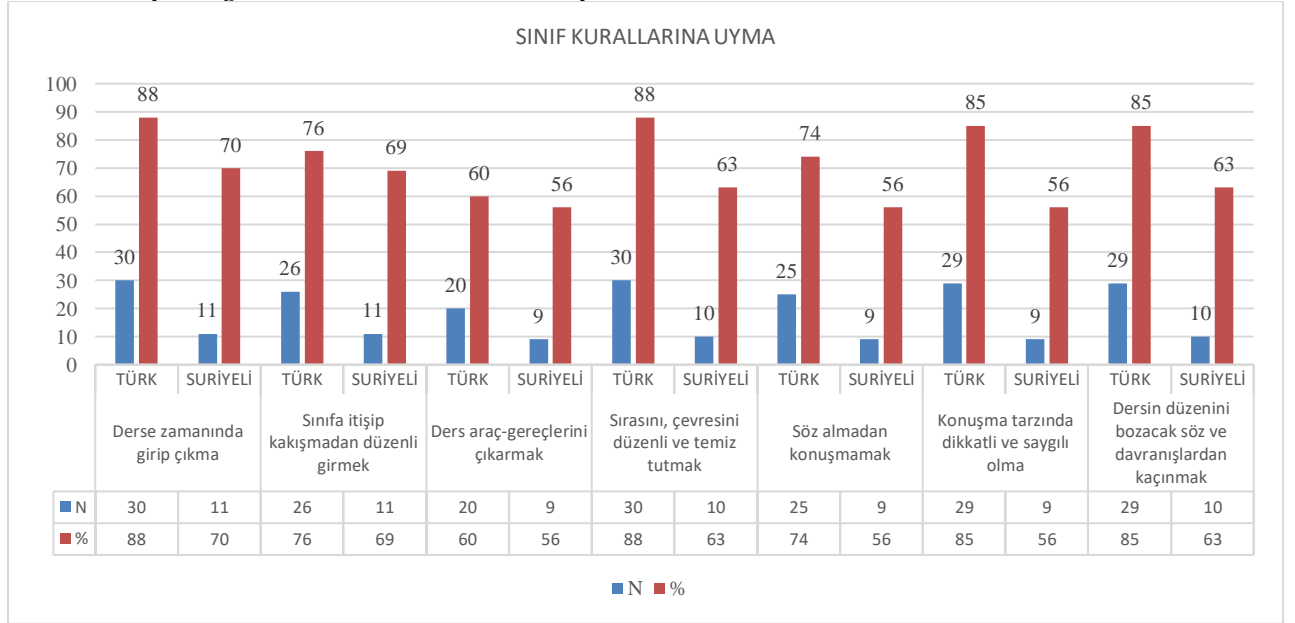
Okul kurallarından biri de yerlere çöp atmamak, okulu ve bahçesini temiz tutmaktır. Öğrencilerden de bu davranış beklenmektedir. Türk öğrencilerde, yerlere çöp atma davranışı %30 oranında gözlemlenmiştir, Suriyeli öğrencilerde ise %38 oranında gözlemlenmiştir.

Okul araç-gereçleri, ortak kullanım araçları olduğu için herkes dikkatli ve temiz kullanarak aldığı araçları yerine tekrar koymalıdır. Bu eşyaları düzenli kullanma davranışı, öğrenciler okul kültürüne uyum aşamasında öğretilir. Türk öğrencilerde %82'lik düzenli ve temiz kullanma oranı gözlemlenirken, Suriyeli öğrencilerde okul araç-gereçlerini temiz ve düzenli kullanma %38 olarak gözlemlenmiştir.

Okul kültüründe Pazartesi sabahları ve Cuma okul çıkışları İstiklal Marşı okunması için öğrenciler okul bahçesinde sıraya geçerek hep birlikte ulusal marşımız okunur. Tüm öğrencilerden ulusal marş okunurken saygılı ve sessiz olma davranışı beklenir. Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegre olmasıyla birlikte onlardan da sıraya geçildiğinde sessiz olmaları ve itişmemeleri beklenmektedir. Bayrak töreni sırasında itişip kakışma, konuşma davranışı Türk öğrencilerde %6 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %56 olarak gözlenmiştir. Suriyeli öğrencilerde bu oranı yüksek çıkmasının nedeni İstiklal Marşı'nın mana ve önemini bilmemeleri, ayrıca Türkçe bilmedikleri için marş anlamamalarından kaynaklandığı gözlemlenmiştir.

Tablo 8.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Sınıf Kurallarına Uyma Davranışları

Okullarda uyulması gereken kurallar olduğu gibi, sınıflarda da birtakım kurallar mevcuttur. Bu kurallar sınıflarda, ders saatleri ve teneffüs saatleri için geçerlidir. Derslerin düzgün bir şekilde işleyişini sağlamak için bu kuralların varlığı gereklidir.

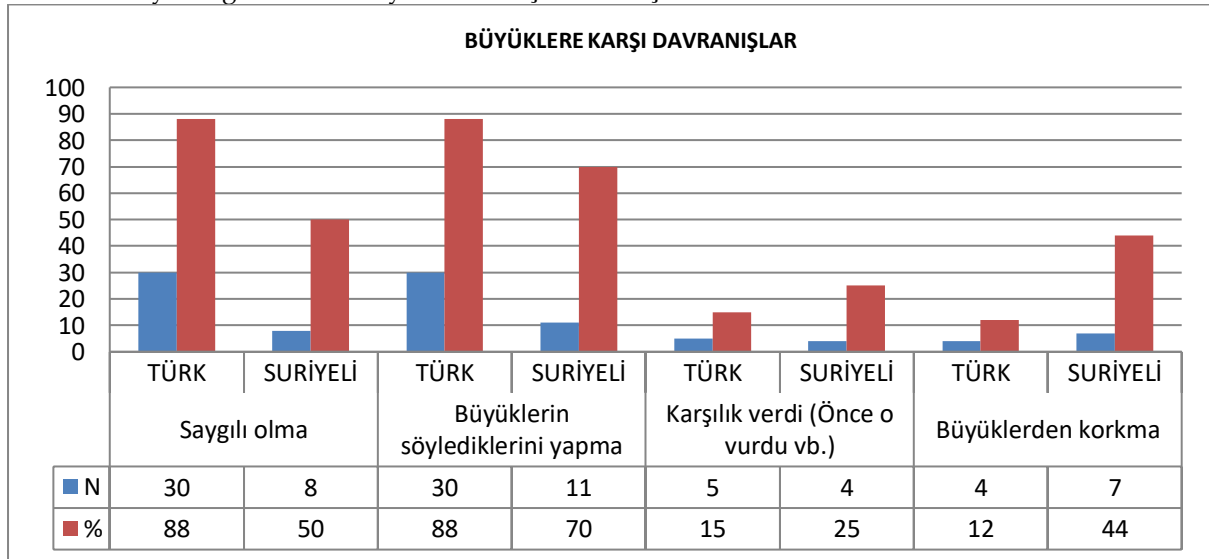
Tablo 8 incelendiğinde, derse zamanında girmek bu kurallardan biridir. Ders esnasında geç gelmek dersin işlenişini aksatmakta ve dikkatlerin dağılmasına neden olmaktadır. Türk öğrenciler derse giriş çıkışa %88 oranında uyarırken, Suriyeli öğrenciler %70 oranında bu kurala uymaktadır. Öğrenciler okul bahçesinde sıraya girerek, toplu bir şekilde içeriye alınmaktadırlar. Bu durum ister istemez sınıflara girerken kargaşaya neden olmaktadır. Bazı öğrenciler daha önce girebilmek için diğer arkadaşlarını iterek girmeye çalışırlar. Türk öğrencilerde sınıfa itişerek girme oranı %76 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %69 olarak gözlemlenmiştir. Ders başlamadan önce sınıfta hazır bulunması gereken öğrenciler, sessizce yerlerine oturup, ders araç-gereçlerini çıkarır ve öğretmeni bekleme davranışı göstermeleri beklenmektedir. Türk öğrencilerde %60 oranında bu davranış gözlemlenirken,

Suriyeli öğrencilerde bu oran %56 olarak gözlemlenmiştir. Ders saati, beslenme saati ve teneffüs saatlerinde sınıfı temiz tutmak gereklidir. Sırasını, çevresini düzenli ve temiz tutma davranışına bakılırsa Türk öğrencilerde %88 oran gözlenmişken, Suriyeli öğrencilerde %63 oranındadır. Sınıf kurallarından biri de söz hakkı isteyerek konuşmaktır. Parmak kaldırmadan konuşulunca kalabalık sınıf ortamında gürültü kirliliği oluşmaktadır. Söz almadan konuşmama Türk öğrencilerde %74'tür, Suriyeli öğrenciler de ise %56 olarak gözlemlenmiştir. Suriyeli öğrencilerde, bu oranın düşük olmasının nedeni gözlemci tarafından öğrencilerin sabırsız davranıp hemen cevap verme isteği olarak gözlemlenmiştir.

İlköğretim birinci kademedeki öğrencilerin henüz küçük yaşta olması ve hitap şekillerini tam olarak bilmemeleri nedeniyle çoğu zaman konuşmalarına dikkat etmedikleri gözlemlenmiştir. Bazı durumlarda öğrenciler kendilerine söylenen argo bir sözü aynen öğretmenine aktardıkları görülmüş ve bu sözü söylerken çok kötü bir kelime olduğunun farkında bile değildir. Konuşma tarzında dikkatli ve saygılı olma davranışı incelendiğinde Türk öğrencilerin %85 oranında konuşmalarına dikkat ettikleri gözlenmiş, Suriyeli öğrencilerin ise %56 oranında dikkat ettikleri gözlenmiştir. Özellikle Suriyeli erkek öğrencilerin kendi aralarında argo kullanımı oldukça fazladır. Ders esnasında böyle bir durumla çok sık karşılaşmaktadır. Ders saatleri içinde dersin düzenini bozacak söz ve davranışlardan kaçınma davranışına bakılacak olursa %85 oranında Türk öğrencilerin buna dikkat ettikleri gözlemlenirken, %63 oranında Suriyeli öğrencilerin dersin düzenini bozmaya yönelik davranışlardan kaçındıkları tespit edilmiştir.

Tablo 9.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Büyüklere Karşı Davranışları

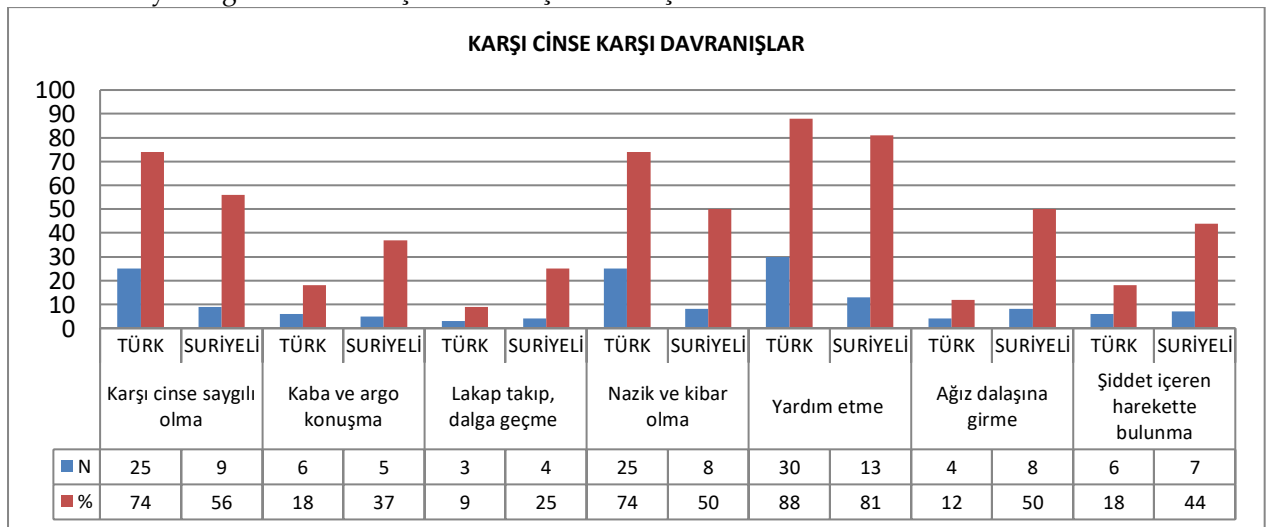
Türk kültürünün gelenek ve göreneklerinde kendimizden yaşça büyük olan insanlara saygı göstermek önemli bir yer edinir. Kültürümüzde olduğu gibi okul

kültüründe de öğrencilerin öğretmenlerine, okul yöneticilerine ve okulda bulunan görevlilere karşı saygılı olması beklenir. Türk öğrenciler, korkuyla karışık saygı çerçevesinde hareket ederken, Suriyeli öğrenciler geldikleri kültürün etkisiyle bu davranışı daha az göstermektedir.

Tablo 9 incelendiğinde, Türk öğrencilerde büyüklere karşı saygılı olma davranışı %88 olarak gözlenmiş iken Suriyeli öğrencilerde bu davranış %50 oranındadır. Okul ortamında öğretmenlerin ve yöneticilerin söylediklerini yapmak öğrenciler için olumlu bir davranıştır. Türk öğrencilerde, öğretmenlerin söylediklerini yapma davranışı %88 oranında görülürken, Suriyeli öğrencilerde %70 oranında görülür. Suriyeli öğrencilerde bu oranın düşük olması Türk dilini anlamamaları olarak gözlemlenmiştir. Öğrencilere okulda olumlu davranışlar kazanmaları için eğitim verilmektedir. Okullar bir bakıma sosyal hayatın minimize edilmiş halidir. Bu nedenle insanların; başka insanlarla ilişkilerini de düzenlemeye çalışılır. Paylaşma, sevgi, saygı vb. davranışlar öğretilir ve büyüklere karşı davranışlar da bunlar içindedir. Herhangi bir insanla konuşurken bile olsa karşılık vermeden konuşulması beklenir. Öğrenciler bazı durumlarda (öfke patlamaları, stres altında iken) göz dinlemeyebilir ve bu nedenle karşılık verebilmektedirler. Türk öğrencilerde büyüklere karşılık verme oranı %15 olarak gözlemlenmiş iken, Suriyeli öğrenciler de bu oran %20'dir. Karşılık verme davranışı, yaptığını başkasının üzerine atmak veya öğretmenin sözünü kesmek gibi davranışlardır. Büyüklerden korkma davranışı gözlemlenirken, %44 oranında Suriyeli öğrencilerde gözlemlenir. Bunun nedeni Suriyeli öğrencilerin kendi kültürlerinde eğitim alırken, öğretmenlerin şiddet (vurma vb.) davranışlarla disiplin öğretmesinden kaynaklıdır.

Tablo 10.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Karşı Cins Karşı Davranışları

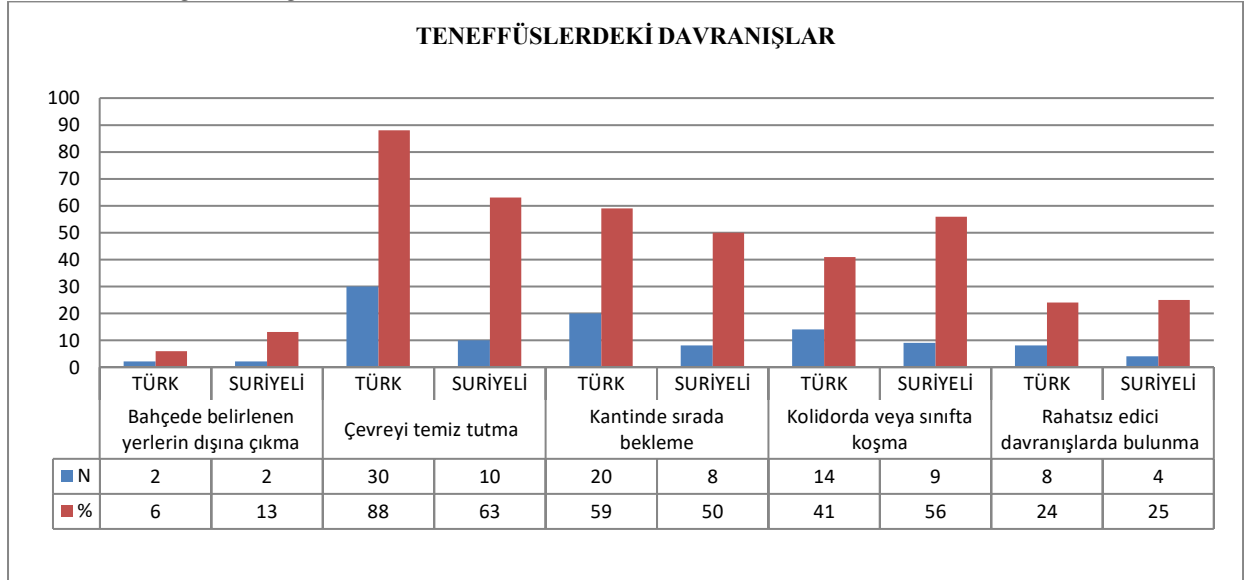

Davranışları gözlemlenen öğrenciler, Çok Kültürlü sınıf ortamında hangi davranışlarda buldukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu davranışlardan biri de karşı cinse karşı hangi davranışlarda bulduklarıdır.

Tablo 10 incelendiğinde karma eğitim verilen Türk eğitim sisteminde karşı cinse saygılı olma davranışı Türk öğrencilerde %74 iken, Suriyeli öğrencilerde %56 oranında görülmüştür. Karşı cins ile kaba ve argo konuşma davranışı incelendiğinde Türk öğrencilerin kaba ve argo konuşma davranışı %18 iken, Suriyeli öğrencilerin kaba ve argo konuşması %37 oranındadır. Bu oranın Suriyeli öğrencilerde fazla olması özellikle Suriyeli erkek öğrencilerden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler arasında fiziksel özelliklerden veya bir olay üstüne lakap takma, dalga geçme olayları her okulda görülebilmektedir. Araştırma yapılan okulda da bu tür davranışlar gözlemlenmiştir. Türk öğrencilerde karşı cinse lakap takıp, dalga geçme davranışı %9 oranında görülürken, Suriyeli öğrencilerde %25 oranında görülmektedir. Toplumda insanların birbirine kibar ve nazik olması hoş bir davranış olarak görülürken, okulda da öğrencilerin birbiriyle güzel ilişkiler kurması istenir. Kibar ve nazik olma davranışı incelendiğinde Türk öğrencilerde %74 olarak gözlemlenmişken, Suriyeli öğrencilerde %50 olarak gözlemlenmiştir. Okul kültüründe öğretilen davranışlardan biri de yardımlaşma davranışıdır. Öğrencilerde karşı cinse yardım etme davranışı Türk öğrencilerde %88 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %81 olarak gözlemlenmiştir. Çok Kültürlü sınıf ortamında öğrenciler arasında ister istemez karşılıklı söz dalaşları olmaktadır. Ufacık bir olay karşısında hemen sinirlenen öğrenciler sözlü olarak kavga etmeye başlamaktadırlar. Türk öğrencilerde bu davranış %12 olarak görülürken, Suriyeli öğrencilerde %50 olarak görülmektedir. Suriyeli öğrenciler arasında özellikle erkek öğrenciler herhangi bir durumda çabuk sinirlenip kız arkadaşlarıyla sözlü münakaşa yaşamaktadırlar. Bazen yaşanan olumsuz durumlar sözlü tartışmaların yanında şiddet içerikli (vurma, tekme atma vb.) davranışlarda görülmektedir. Şiddet içeren hareket davranışı incelendiğinde, Türk öğrencilerde bu davranışı gösterme oranı 18 iken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %44 olarak gözlemlenmiştir.

Tablo 11.

Türk ve Suriyeli Öğrencilerin Teneffüslerdeki Davranışları

Çok Kültürlü sınıf ortamında öğrenci davranışları gözlemlenerek kaydedilmiştir. Öğrencilerin davranışlarının farklılıklarını tespiti için tenefüs saatlerinde de öğrencilerin hangi davranışlarda buldukları, araştırmacı tarafından bir aylık süre boyunca gözlem altında tutulmuştur. Tenefüs saatleri öğrencilerin öğretmenlerden bağımsız onlarla vakit geçirdikleri zamanlardır. Bu nedenle davranışlarını da kimse görmediği için, farklılıklar görülebilmektedir.

Tablo 11 incelendiğinde, tenefüslerde Türk ve Suriyeli öğrencilerin hangi davranışlarda buldukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Okul bahçelerinde öğrencilerin gitmemeleri gereken bazı yerler vardır. Bu yerler daha çok yağmurlu havalarda çamurlu alanlar, okulun arka kısımları veya okul bahçesinin dışıdır. Bu bölümler nöbetçi öğretmen tarafından görülmediği için tehlikeli olabilmektedir. Okul bahçesinde belirlenen yerlerin dışına çıkma davranışı incelendiğinde Türk öğrencilerde %6 ve Suriyeli öğrencilerde %13 oranında görülmektedir. Hem ders saatleri içinde hem de tenefüs saatleri içinde çevremizi temiz tutmak gereklidir. Yiyecek ve içeceklerin kaplarını yere atmak güzel bir davranış değildir. Çevreyi temiz tutma davranışı incelendiğinde Türk öğrencilerde %88 oranında bu davranışı uyguladıkları görülürken, Suriyeli öğrencilerde bu oran %63'tür. Suriyeli öğrenciler, Türk öğrencilere göre çevreyi temiz tutma konusunda daha duyarsız oldukları gözlemlenmiştir.

Günlük hayatta çoğu zaman herhangi bir yerde sırayla karşılaşılabilir. Öğrenciler tenefüs zili çaldığında hemen kantine inmektedirler. Zemin katta bulunan kantin, merdiven kısmına çok yakındır. Sıraya girmedikleri zaman merdiveni kapatmaktadır. Bu nedenle kantinin önünde sıraya girmek gereklidir. Türk öğrencilerde bu davranışı gösterme oranı %59, Suriyeli öğrencilerde %50 oranında görülmektedir. Tenefüs saatlerinde tüm öğrenciler okul bahçesine çıkarlar.

Bazı öğrenciler ise sınıfta kalmayı tercih etmektedir. Fakat sınıfta ve koridorlarda koşturmaları gerekir. Kalabalık okul ortamında koridorlarda koşuşan öğrenciler çarpışmalara ve yaralanmalara neden olmaktadır. Türk öğrencilerde, sınıf ve koridorda koşturma davranışını gösterme oranı %41 oranındadır, Suriyeli öğrenciler de ise %56'dır. Teneffüslerde diğer öğrencileri rahatsız edici davranışlar incelendiğinde Türk öğrenciler de %24 oranında bu davranış gözlenmiş, Suriyeli öğrencilerde % 25 oranında rahatsız edici davranışlarda buldukları gözlemlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Dünya nüfusunun yıllar geçtikçe kalabalıklaşması, insanlar arasındaki iletişim araçlarının artması, ülkeler arası ulaşımın kolaylaşması gibi sebeplerin yanı sıra ekonomi, kültürel faaliyetler, eğitim ve turizm vb. insanları etkileyen unsurlar nedeniyle kültürel farklılıklar göz ardı edilmiş ve küreselleşme başlamıştır. Küreselleşen dünyada insanlar arasındaki ırk, dil, din farklılıkları yıllar geçtikçe azalmaktadır. Farklı sebeplerden dolayı oluşan zorunlu göçler nedeniyle ülkelerde farklı kültürler bir araya gelmiş ve çok kültürlülük kavranın ortaya çıkmasına neden olmuşlardır. Bunun yansımalarını eğitim alanında da görmek mümkündür. Çok kültürlü eğitimde farklı kültürler bir arada eğitim görürken davranışlar farklılığı da görülebilmektedir. Bu çalışmada da bu davranışları tespit etmek amaçlanmıştır. Türk ve Suriyeli öğrencilerin davranışları gözlemlenerek tespit edilmeye çalışılmış ve davranışları arasındaki farkın kaynakları irdelenmiştir. Okul ve sınıf ortamına uyum söz konusu olduğunda Türk öğrencilerin daha baskın oldukları gözlemlenirken, Suriyeli öğrencilerin yabancılaşma çektikleri fark edilmiştir. Fakat Suriyeli öğrencilerin akademik olarak öğrenmeye açık oldukları ve Türkiye'de kalıcı olma istekleri nedeniyle Türkçe öğrenmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Türk öğrencilerin arasında eğitim görmelerinden dolayı Türkçeyi oldukça hızlı bir şekilde öğrenen bu çocuklar, kültürlerinin farklılıklarından dolayı anlaşılma korkusu yaşamaktadırlar. Okul yönetimi ve öğretmenlerin yanında oldukça uysal davranışlar sergilemelerine rağmen onlar olmadığı zaman oldukça hareketli ve saldırgan davranışlarda bulunmaktadırlar. Bu çocukların çoğu Türkiye topraklarında doğması nedeniyle geldikleri yerleri unutmuşlar fakat Suriye' de doğup büyümüş olanlarda savaşın izleri hala görülmektedir. Savaşın izlerini taşıyan öğrencilerde şiddet içeren davranışlar daha sıklıkla görülürken, uyum sağlamayı başarmış olanlar da daha az şiddet içeren davranışa rastlanmıştır. Beslenme alışkanlıkları kendi kültürlerini yansıtırken, tuvalet alışkanlıklarında okul kültürüne uyum sağlamışlardır. Okul ve sınıf kurallarına mecbur oldukları için uydukları gözlemlenirken, karşı cinsle sözlü tartışmalara girdikleri gözlemlenmiştir. Büyüklere karşı korkuyla birlikte saygı

göstermekte oldukları gözlemlenirken, oyun davranışlarında kurallara uymadıkları ve sürekli kendi isteklerinin gerçekleşmesini istemektedirler. Ayrıca oyun anlayışlarının da şiddet içerikli (vurma, tekme atma vb.) davranışlardan oluştuğu gözlemlenmiştir. Özellikle erkek öğrencilerde olumsuz davranışlar daha fazla gözlemlenirken, kız öğrencilerin Türk öğrencilere ve okula daha kolay uyum sağladıkları ve daha az olumsuz davranışlarda buldukları gözlemlenmiştir. Kız öğrencilerde; akademik olarak başarılı olma isteği ile Türkçe öğrenmeye hevesli oldukları görülmektedir. Türk öğrenciler ise Türkçe uyarı ve talimatları anladıkları için davranışlarında aşırıya kaçacak bir farklılık görülmemektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında çok kültürlülük üzerine araştırmaların mevcut olduğu görülmüştür fakat çok kültürlü eğitime dair çalışmalar oldukça azdır. Yapılan çalışmalarda çok kültürlü eğitime karşı öğretmen tutumları, yeterlilikleri, ve çok kültürlülüğe karşı algıları incelenmiştir. Öğrenci davranışları üzerine yapılan çalışmalar oldukça azdır. Ülkemizde farklı yıllarda gündeme gelmiş olsa da göz ardı edilmiş bir konu olan çok kültürlülük kavramı ülkemize gelen Suriyeli mültecilerin Türk eğitim sistemine girmeleriyle daha da ön plana çıkmıştır. Suriyeli öğrencilerin, Türkçe öğrenmeleriyle ilgili çalışmalar 2011 yılından sonra artarak günümüze gelmiştir. Çok kültürlülük kavramı Amerika, Kanada, Avustralya gibi ülkelerde bizden çok önce benimsenmiş bir kavramdır. 1960’lı yıllarda önemi anlaşılmaya başlanmış bu konu üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu ülkelerde çok kültürlü sınıfların varlığı ülkemize göre oldukça fazladır, yapılan çalışmaların da fazla olması oldukça doğaldır.

Sonuç olarak, Suriyeli öğrencilerin davranışlarının kaynağı olarak; geldikleri kültür, Türk kültürünü bilmemeleri ve Türk dilini anlamamaları, Türk eğitim sistemi içine yeni yeni uyum sağlamaları, aile yapısı etkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Türk kültürüne uyum sağlamaya çalıştıkları gözlemlenmiştir. Türk eğitim sistemi ile ilk olarak kamplarda (Çadır kent) tanışan Suriyeli çocuklar “PİCTES Projesi” ile Türk dilini ve kültürünü tanımaya başlamışlardır. Türk kültürünü tanıdıkça kendilerinde davranışsal ve tutumsal farklılıklar oluşmuştur. Daha önce kendi kültürlerinde müzik dinlemeye (kendi söylemleriyle haram) günah gözüyle bakan çocuklar, Türk öğrencilerle birlikte eğitim almaya başladıktan sonra müziğin günah olmadığı kanaatine varmışlardır. Başka bir örnek de ise dini eğitim alan kız öğrencilerin başını kapama zorunluluğu var iken Türk eğitim Sistemi’nde böyle bir zorunluluğun olmadığını gördükleri için daha rahat hareket etmekte oldukları gözlemlenmiştir.

Kaynakça

- Banks, J. A.(2013). *Çokkültürlü Eğitime Giriş*. (H. Aydın, Çev.) İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Banks, J. A. (2010). Multicultural Education: Characteristics And Goals In J. A. Banks & C. A. M. Banks (Eds.), *Multicultural Education: Issues And Perspectives* (Seventh Edition Ed., pp. 3-26). United States Of America: Johnwiley & Sons.
- Başbay, A.(2014). Çokkültürlü Eğitim Kapsamındaki Derslerinin İncelenmesi: Georgia State Üniversitesi Örneği, Ege Üniversitesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Educational Sciences: Theory & Practice*,14(2), 585-608, Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları İletişim Hizmetleri Tic. Ltd. Şti. www.edam.com.tr/kuyeb DOI: 10.12738/estp.2014.2.2055
- Büyükkız, K. K. ve Çangal, Ö. (2016). Suriyeli misafir öğrencilere Türkçe öğretimi projesi üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1414-1430.
- Cırık, İ. (2008). Çokkültürlü eğitim ve yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 27- 40.
- Dilmen, N., E. ve Öğüt, S. (2010). Sosyalleşmenin Yeni Yüzü: Sosyal Paylaşım Ağları. Marmara Üniversitesi Yeni Medya ve Etkileşim Konferansı Bildirgesi içinde (237-247). 4 Kasım 2013, <http://www.ocelott.com/documents/papers/sosyallesmenin-yeni-yuzu-sosyal-paylasim-aglari-ogutdilmen-tr.pdf>
- Erden, M. (2005), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, İstanbul: Epsilon Yayınevi
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E. ve Hyun, H.H. (2012). *How To Design and Evaluate Research in Education*, McGraw Hill Pub.
- Gay, G. (1994). *A synthesis of scholarship in multicultural education. Urban Education Monographs* [Online] <http://www.ncrel.org/sdrs/areas/issues/educatrs/leadrshp/le0gay.htm>
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM). (2018). <http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici> koruma 20.12.2018 tarihinde erişilmiştir.
- İnce, B. ve PHUTKARADZE, M., Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeni Bir Hedef Kitle: Düzensiz Göçmenler, *TURKOPHONE "Türkçe Konuşanların Dergisi"*, ISSN 2148-6808
- Özer, Y. Y., Komsuoğlu, A. ve Ateşok, Z. Ö. (2016). Türkiye'deki Suri-yeli çocukların eğitimi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(37), 76-110.

Özdemir, G. Y., (2004). İletişimin Ekonomi Politikası: İletişim Teknolojileri ve Kalkınma Söyleminin Eleştirisi, *İletişim*, s.19

Özdemir, H. (2017). Suriyeli göçmen çocukların eğitimi ve dil öğretiminin önemi: Uluslararası gönüllülük esaslı bir proje olarak "Paper Airplanes". A. Süleymanov, P. Sönmez, F. D. Ünver ve S. M. Akbaba (Eds.), *Uluslararası göç ve çocuklar içinde* (s. 287-291). London: Transnational Press London.

Ünlü, İ. ve Örtün, H. (2013). Öğretmen Adaylarının Çokkültürlülük ve Çokkültürlü Eğitime Yönelik Algılarının İncelenmesi. Dicle Üniversitesi *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (21), 287-302.

Yavuz, Ö. ve Mızrak, S. (2016). Acil durumlarda okul çağındaki çocuk-ların eğitimi: Türkiye'deki Suriyeli mülteciler örneği. *Göç Dergisi*, 3(2), 175-199.

Yukay-Yüksel, M. (2009). Okul Sosyal Davranış Ölçeklerinin (OSDÖ) Türkçe'ye uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3), 1605-1650